

## Poučení z krizového vývoje

*Kdo se nepoučí z vlastní historie, bývá donucen si ji zopakovat. Proto je dobré si vždy na konci krizového období připomenout, co se to vlastně stalo a jaká poučení se nám nabízejí. Vada onoho historicky známého „Poučení...“ ze sedmdesátých let spočívala v tom, že šlo o účelový výklad, sepsaný jen pro obhajobu plánované čistky ve vládnoucí straně i v celém státě. Nešlo tedy o žádné poučení. Nedávná akce lékařů „Děkujeme, odcházíme“ nás v mnohém poučila, zkusme se tedy úvodem zamyslet, co nového přinesla.*

*Za komunistů jsme různým způsobem žertovali. Často jsme opakovali staré římské úsloví „quod licet Iovi, non licet bovi“ (co je dovoleno bohovi, není dovoleno volovi). Nebo jsme se ptali, proč si komunisté nemohou hrát na schovávanou (nikdo by je nehledal) a proč tramvajáci v Praze nemohou stávkovat (nikdo by nepoznal, že stávkují). Co z toho plyne pro nás? Lékaři ukázali, že jsou vlivnou silou ve státě. Komu jinému se podařilo být půl roku na titulních stránkách novin a vystupovat v hlavních vysílacích dobách televizi? Komu jinému se podařilo zneklidnit takřka celý národ, od obyčejných pacientů až po vrcholné politiky? S trochou žárlivosti bychom mohli uvažovat, zda by se v dohledné době neměly stejně razantně ozvat sestry nebo sociální pracovníci. Když nás lékaři nevzali do party, zaprotestujeme si samostatně. Všichni dobře víme, že moc nadějí na úspěch nemáme. Role (chování očekávané ostatními) sester a sociálních pracovníků nic takového neobsahuje. Kdyby začaly stávkovat sestry, nejspíš by si novináři nevolali na koberec pana ministra, ale znovu a znovu by se ptali sester, kdy už toho nechají. A divili by se, že jim není těch nebohých pacientů ani trochu líto. A stávka sociálních pracovníků? Kdoví, zda by se vůbec dostala do novin víc než jako drobná noticka. Ostatně příslušníci české policie podepsali petici za odstoupení svého ministra a sotva jsme si o tom něco přečetli. Prostě to, co si mohou dovolit lékaři, není pro všechny ostatní. Naštěstí nejsou jednotní, a tak ten jejich vliv není až tak velký.*

*Na druhé straně musíme uznat, že kus práce odvedli i pro ostatní. Již to, že se začalo vážně hovořit o hospodaření (spíše nehospodaření) v našem zdravotnictví, přinese prospěch všem. Lékaři také ukázali, že hippokratovská zásada salus aegroti suprema lex (prospěch nemocného je nejvyšším zákonem) nemusí být postavena na služebnosti. Lékaři vědí, jakou roli hrají ve zdravotní péči, a žádají tomu přiměřené ekonomické ohodnocení. Ale ve chvíli, kdy již šlo skutečně o zdraví nemocných, prostě se zase vrátili. Jak už si tak s námi osud hraje, ředitel velké pražské nemocnice, věrný člen ODS, která akci hodně nepřála, nechtěně lékařům nahrál na závěrečnou smeč. Nepřijal zpět do zaměstnání vedoucího lékaře celé akce. MUDr. Martin Engel, předseda LOK, neroztočil kvůli vlastní osobě další kolo sporu, a tím vyslal jasný signál, že lékaři sice umějí razantně protestovat, na své pacienty přitom ale nezapomínají. Zkusme si zapamatovat, že zdravotní péče není služebnost, ale sebevědomá péče, která ví, co dělá, a žádá si za to přiměřený respekt a ohodnocení.*

*Kdo v době krize pozoroval pečlivě pana ministra, neušlo mu, že zachovával až nápadný klid. Byl dlouhá léta ředitelem velké fakultní nemocnice, a tak věděl své. Čtvrtinu lékařů by zřejmě uměl postrádat. Ale sám je lékař, tak trpělivě počkal, až to dojde i jím. Zdá se však, že jednu věc, důležitou pro nelékaře, přitom pochopil. Sestry umějí dělat mnoho věcí, které jim zákon nepřisuzuje. Všichni víme, že je často skutečně dělají, ale v podstatě načerno, za lékaře. Kdyby se trochu upravit zákon, sestry by mnohé tyto výkony mohly dělat samy, mohly by dokonce za ně být i placeny. Pak by bylo potřeba méně lékařů a lékaři by byli pro politiku méně nebezpeční. Zřejmě proto hovoří pan ministr o nutnosti zvýšit kompetence sester. Naštěstí nejde o revanš ani o snahu sester utlačit lékaře, ale o dávno vnímanou potřebu narovnat vztahy ve*

*zdravotnictví podle toho, co kdo skutečně dělá a umí. Měly by tedy sestry bez výčitek svědomí a bez jiných skrupulí přidržet pana ministra při té myšlence a nenechat ji zase zapadnout. Doba je tomu příznivá. Podobně nahráli lékaři restrukturalizaci našich lůžek. To také není žádná odplata, ale nutnost řadu let opomíjená. Na určitých místech se dotkne všech zdravotníků, ale v zájmu dobré věci.*

*Lékaři tedy i ostatním ukázali, že je nutné hrdě zvednout hlavy. Tomu účelu slouží i časopis Kontakt. Sebevědomí sester by mohly povzbudit dvě studentky gymnázia, které samy pro sebe objevily zakladatelku moderního ošetrovatelství a zjistily, že nejen hygiena, ale i objevy v oblasti statistiky stojí v základech moderního ošetrovatelství. A napsaly o tom odborný článek. Podle Hérakleita je spor v základech světa. My víme, že rozumně vedený spor posouvá věci dopředu. Téměř není sporu, že starým lidem je nejlépe doma. Ale potřebujeme komunitní dětskou sestru, nebo by to byly jen vyhozené peníze, komplikující slušně fungující praxi? Mezi námi žijí různé skupinky lidí uznávající jiné mravní principy než my ostatní. Je jen užitečné se na ně se zájmem podívat. Abychom mohli rozumně přidělovat prostředky v sociální oblasti, potřebujeme řídicí nástroje i funkční posudkovou službu. Nějak k tomu patří i otázka, jak se mají romské děti v naší škole a zda je něco nového ve vnímání ženského těla. A když už jsme u kvality života, položíme si otázku, jak se mají lidé po operaci kyčle. A aby to nebylo jen o nás, přečteme si, co se stane, když na velkém území selže dodávka elektřiny.*

*Jiří Šimek*  
*odpovědný redaktor; simek@zsf.jcu.cz*